

KIELIKUMMITOIMINTA   MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOUTUMISEN TUKENA

Falck Heidi
Opinnäytetyö, Kevät 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Falck, Heidi. Kielikummitoiminta maahanmuuttajien kotoutumisen tukena. Diak Helsinki, kevät 2017, 47s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (amk) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia kielikummitoimintaa maahanmuuttajan kotoutumista tukevana toimintana. Työssä selvitettiin edistääkö kielikummitoiminta kotoutumista ja jos edistää niin miten. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Asukastalo Kylämajan kanssa.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin neljältä kielikummitoimintaan osallistuvilta ja osallistuneilta maahanmuuttajataustaisilta henkilöiltä kevään 2017 aikana. Aineisto koottiin teemahaastatteluilla.

Opinnäytetyön tulosten mukaan kielikummitoiminta tukee maahanmuuttajan kokonaisvaltaista kotoutumista. Kielikummitoiminnan avulla opittiin suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista, suomen kielen taito parantui ja tutkimukseen osallistuneet saivat muutamia uusia ystäviä. Kielikummitoiminnalla oli myös positiivinen vaikutus mielenterveyteen. Kielikummitoiminnan avulla muutamien tutkimukseen osallistuneiden mieliala koheni ja masennukseen tarjoutui helpotusta.

Avainsanat: kotoutuminen, kotouttaminen, maahanmuuttaja, maahanmuutto, kvalitatiivinen tutkimus, kielikummitoiminta, evankelis-luterilainen seurakunta

ABSTRACT

Falck, Heidi. Language sponsorship as a contribution to the integration of immigrants. 47p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2017. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis researched language sponsorship as a contribution to integration of immigrants. The thesis studied if language sponsorship supported the integration of immigrants. In language sponsorship a Finnish speaking volunteer and a person still learning Finnish language are introduced. They together make an agreement about how often they meet, where they meet and what they do when they get together. The aim of the thesis was to find weaknesses and strengths of the Language sponsorship and find out if and how the Language sponsorship indeed contributes to the integration. The thesis was executed in the association with Kylämaja Community Center.

The thesis was executed as a qualitative research. The material was gathered from four immigrants participating to the Language sponsorship in spring 2017. The material was gathered through themed interviews.

The thesis showed that Language sponsorship contributes to the integration of immigrants. With the help from Language sponsorship the immigrants learned more about Finnish culture and society, their language skills improved and they made friends. Language sponsorship had a positive effect on mental health as well. Through participation in Language sponsorship general mood improved and depression alleviated.

Key words: integration, social integration, immigrant, immigration, qualitative research, language sponsorship, evangelical lutheran parish

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 MAAHANMUUTTAJAVÄESTÖN KOTOUTUMINEN	8
2.1 Maahanmuuttaja ja maahanmuutto	8
2.2 Maahanmuuttajien työllistyminen.....	9
2.3 Kotouttaminen	9
2.4 Kotoutuminen	11
2.5 Kaksisuuntainen kotoutuminen	13
2.7 Evankelis-luterilainen kirkko ja kotoutuminen	14
2.6 Kielen merkitys kotoutumisessa.....	15
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	17
3.1 Asukastalo Kylämaja	17
3.2 Kielikummitoiminta.....	17
3.3 Aiemmat opinnäytetyöt	18
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	20
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	20
4.2 Aineiston keruumenetelmä	20
4.3 Aineiston purku ja analyysi	21
4.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	23
5 TULOKSET	25
5.1 Haastateltavat.....	25
5.2 Työllisyys ja koulutus	26
5.3 Terveys.....	26
5.4 Sosiaaliset suhteet.....	27
5.5 Kulttuurien yhteensovittaminen.....	28
5.6 Kielitaito	29

5.7 Oma näkemys kotoutumisesta	30
5.8 Palaute kielikummitoiminnasta	31
6 POHDINTA	33
6.1 Kielikummitoiminta seurakunnassa.....	34
6.2 Ammatillisen kasvun pohdinta	35
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
8 LÄHTEET	40
LIITE 1: SUOSTUMUSLOMAKE.....	45
LIITE 2: HAASTATTELUN RUNKO	46

1 JOHDANTO

Vaikka turvapaikanhakijoiden määrä on laskenut viidennekseen vuodesta 2015, ovat maahanmuutto, kotouttaminen ja kotoutuminen edelleen ajankohtaisia aiheita yhteiskunnassamme. Vuonna 2016 Suomessa myönnettiin ensimmäistä kertaa hakeneiden oleskelulupia ja EU-kansalaisten oleskeluoikeuksia rekisteröitiin yhteensä 39 317 ihmiselle. Vuonna 2015 sama luku oli vain 33 568. (Maahanmuuton tunnusluvut 2016.) Maahanmuuttajien suuri määrä asettaa ensisijaisesti haasteita vastaanottojärjestelmälle, mutta myöhemmin haasteet siirtävät painopistettään kotouttamistoimiin sekä kotoutumiseen.

Tein tutkimuksellisen opinnäytetyöni yhteistyössä Asukastalo Kylämajan kanssa. Asukastalo Kylämaja sijaitsee Espoossa Matinkylässä ja se on Kalliolan, Espoon mielenterveysyhdistyksen, Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimen sekä Kalliolan Settlementin ylläpitämä matalan kynnyksen kohtaamispaikka lähialueen asukkaille. Asukastalo Kylämaja tarjoaa paljon erilaista ryhmätoimintaa, joista vastuussa ovat pääasiassa Asukastalon vapaaehtoiset. Tästä hyvänä esimerkkinä on kielikummitoiminta, johon opinnäytetyöni liittyy.

Kielikummitoiminnassa kielikummi eli suomea hyvin puhuva vapaaehtoinen tapaa Suomeen muualta muuttanutta kieltä vasta opiskelevaa. Yhdessä he sopivat tapaamistensa ajankohdista sekä sisällöistä. Kielikummitoimintaa sekä muuta Kalliolan vapaaehtoistoimintaa toteutetaan aina tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin eikä se edellytä erikoisosaamista. (Kalliolan Settlementti 2016.) Opinnäytetyönäni tutkin kielikummitoimintaa mahdollisesti kotoutumista edistävänä toimintana.

Tutkimukseni kielikummitoiminnan kotouttamisen näkökulma liittyy vahvasti myös diakoniseen kohtaamiseen ja kirkon alaan. Läpi opinnäytetyön esittelen Suomen evankelis-luterilaisen kirkon asemaa ja roolia maahanmuuttajaväestön kotoutumisessa sekä pohdinnassa esittelen teorian valossa kuinka kielikummitoimintaa voisi hyödyntää kirkon toiminnassa.

Aihe opinnäytetyölle löytyi oman työkokemuksen avulla. Monen maahanmuuttajan mielestä kotoutumiskoulutus ei ole riittävää kotouttamisen tavoitteisiin nähden. Työskentelin opiskelujen aikana vastaanottokeskuksessa alaikäisten yksin maahan tulleiden turvapaikanhakijoiden kanssa ja heidän huolensa maahan sopeutumisesta ja kielen oppimisesta oli valtava ja joka päivä vahvasti läsnä. Viimeiseen harjoitteluun lähtiessäni kannoin näitä ajatuksia mukani ja yhteistyössä Asukastalo Kylämajan kanssa sovimme opinnäytetyön toteuttamisesta.

Haastattelin keväällä 2017 neljää kielikummitoimintaan osallistunutta henkilöä. Haastattelujen avulla tutkin, miten kielikummitoiminta edistää maahanmuuttaja-taustaisen henkilön kotoutumista. Lisäksi pohdintaani sisällytän tutkimuksesta nousseita toiminnan kehittämiskohteita sekä jatkotutkimuksen tarvetta. Opinnäytetyö tarjoaa Asukastalo Kylämajalle tietoa siitä, miten kielikummitoiminta tukee maahanmuuttajan kotoutumista sekä siitä, miten toimintaa voi kehittää vastaamaan heidän tarpeitaan vielä paremmin.

2 MAAHANMUUTTAJAVÄESTÖN KOTOUTUMINEN

Opinnäytetyöni tutkimusta toteuttaakseni on ymmärrettävä maahanmuuttajan kotoutumisprosessia kokonaisvaltaisena ja yksilöllisenä prosessina. On ymmärrettävä ero kotouttamisen eli valtion ja kunnan toiminnan sekä kotoutumisen eli prosessin, jossa maahanmuuttaja on aktiivinen toimija.

2.1 Maahanmuuttaja ja maahanmuutto

Kotoutumisen edistämiseksi säädetyn lain mukaan maahanmuuttajalla tarkoitetaan ”Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti” (L 1386/2010).

Maahanmuuttajalla tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan Suomeen muuttanutta ulkomaan kansalaista, joka aikoo asua maassa pidemmän aikaa. Käsite maahanmuuttaja on rajattu ulkomailla syntyneeseen ulkomaan kansalaiseen, joka muuttaa Suomeen pidempiaikaisesti. Laajemmassa merkityksessä maahanmuuttajataustaisella tarkoitetaan ulkomailla syntyneitä Suomeen tulleita henkilöitä, jotka muodostavat maahanmuuttajien ensimmäisen sukupolven (Martikainen, Saari & Korkiasaari 2013, 41–43).

Maahanmuuttoon on monia erilaisia syitä. Maahanmuutto voi johtua halusta opiskella, tehdä työtä muualla tai esimerkiksi sen vuoksi, että on kotimaassaan hengenvaarassa. Maahanmuuton syy voi tehdä tapahtumasta negatiivisen tai positiivisen kokemuksen omien toiveiden ja odotusten mukaan. Uuteen kotimaahan asettumiseen vaikuttavat lisäksi yksilölliset piirteet sekä henkilön ikä. (Schubert 2013, 63.)

Vuonna 2016 Suomessa myönnettiin ensimmäisiä oleskelulupia sekä kansalaisuuksia eniten perhesiteiden perusteella. Ensimmäisiä oleskelulupia ja kansa-

laisuuksia myönnettiin kyseisenä vuonna yhteensä 39 317, joista perhesiteiden perusteella myönnettiin 8 177. Seuraavaksi eniten ensimmäisiä oleskelulupia myönnettiin opiskelun (6 348) sekä työn (5 770) perusteella. Kiintiöpakolaisia Suomi vastaanotti vuonna 2016 yhteensä 749 ja kansainvälisen suojelun perusteella 6 375. Paluumuuttajia Suomeen vuonna 2016 oli yhteensä 477 ja muilla perusteilla Suomeen muutti 1 569 henkilöä. (Maahanmuuton tunnusluvut 2016.)

2.2 Maahanmuuttajien työllistyminen

Maahanmuuttajien työttömyysaste on yli kaksin- tai kolminkertainen koko väestön työttömyysasteeseen verrattuna. Tilastokeskuksen mukaan maahanmuuttajien työllisyysaste on suoraan verrannollinen maassaoloaikaan, sillä nopealle työllistymiselle on monia esteitä. Näitä ovat esimerkiksi puutteelliset tiedot työllistymiseen liittyvissä asioissa, heikko kielitaito sekä mahdollinen ulkomailla hankittu pätevyys, joka ei välttämättä ole kelpoinen Suomessa. (Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015, 58 – 59.)

Suomen työmarkkinoilla maahanmuuttajien osaaminen on toistaiseksi ollut heikosti hyödynnettyä. Väestön ikääntyminen on suuri haaste Suomen työmarkkinoilla. Väestön ikääntyminen pienentää työvoiman tarjontaa ja pidemmällä aikavälillä myös kysyntää sekä työllisyyttä. Hyvin hoidettuna maahanmuuttajien työpanoksella voisi olla valtava merkitys työllisyyden kehitykselle ja väestön ikääntymisen tuomien haasteiden ratkaisemisessa. Suomessa maahanmuuttajaväestöstä työikäisiä on 78 prosenttia, kun taas sama luku kantaväestössä on vain 64 prosenttia. (Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015, 21.)

2.3 Kotouttaminen

Kotouttamisella tarkoitetaan erilaisten viranomaisten, valtion ja kuntien tekemää työtä maahanmuuttajaväestön parissa. Kotouttamisen tavoitteena on varmistaa,

että maahanmuuttaja tuntee ja tietää yhteiskunnalliset oikeutensa ja velvollisuutensa sekä se, että hän tuntee olevansa tervetullut Suomeen. (Sisäministeriö 2016.)

Laki kotoutumisen edistämisestä (L 1386/2010) säätelee kotouttamista. Laki säätelee niitä toimenpiteitä, joilla valtion ja kunnan viranomaisten tulee edistää maahanmuuttajien kotoutumista. Sen tarkoituksena on tuoda kotouttamispalvelut helposti saataville niitä tarvitseville. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 8; L 1386/2010.)

Kotouttaminen tarkoittaa käytännössä viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteitä ja heidän järjestämiään palveluita. Palveluja ja toimenpiteitä järjestetään osana kunnan perus- sekä työ- ja elinkeinohallinnon palveluja. Maahanmuuttajille tehdään alkukartoitus heidän rekisteröityessään työnhakijoiksi työ- ja elinkeinotoimistossa, kun he saavat toimeentulotukea tai kun he itse pyytävät alkukartoitusta. Alkukartoituksessa arvioidaan erilaisten palveluiden tarvetta alustavasti. Alkukartoituksessa maahanmuuttajille tarjotaan myös tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä palveluista ja kotoutumisen tuen muodoista, joihin heillä on oikeus, ja samalla arvioidaan, mitkä palvelut tukisivat hänen kotoutumistaan kokonaisvaltaisesti. (Työ- ja elinkeinoministeriö i.a; Infopankki 2015.)

Mikäli maahanmuuttaja tarvitsee tukea kotoutumisessa, hänelle tehdään kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma tulee tehdä maahanmuuttajalle, joka on rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi, saa toimeentulotukea tai jos hän on alaikäinen, jolla ei ole huoltajaa Suomessa. Suunnitelman kesto riippuu täysin tuen tarpeesta ja se tulee tehdä kolmen vuoden kuluessa ensimmäisen oleskeluluvan tai rekisteröidyn oleskeluoikeuden saamisesta. Kotouttamissuunnitelman jälkeen maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumiskoulutukseen, jota järjestävät kunnat, työ- ja elinkeinotoimistot sekä useat oppilaitokset. Kotoutumiskoulutuksena aikuisille maahanmuuttajille tarjotaan kielenopetusta, tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä tukevaa koulutusta. (Työ- ja elinkeinoministeriö i.a.; Infopankki 2015.) Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman mukaan opetuksen tulee sisältää 30 – 40 viikkoa suomen- tai ruotsinkielen opetusta. Yhteiskunta- ja työelämätaitoja kou-

lutuksen tulee sisältää 15 – 25 opintoviikkoa. (Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012.) Kotoutumisen etenemistä seurataan neuvonta- ja ohjauskäynneillä (Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015, 24).

Yhdenvertaisuuslaki (L 1325/2004) ohjaa Suomen viranomaisten toimintaa vähemmistöjen osalta sekä velvoittaa viranomaisia asiakkaiden yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikessa toiminnassaan. Yhdenmukaisuudella tarkoitetaan, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia esimerkiksi sukupuoleen, ikään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon sekä seksuaaliseen suuntautumiseen katsomatta (Oikeusministeriö 2017; Valtion kotouttamisohjelma 2016 – 2019, 45). Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuslain toteutumisen vuoksi maahanmuuttajalla tulee olla myös oikeus harjoittaa sekä ylläpitää omaa uskontoaan, elämäntavojensa sekä kulttuuriansa. Kyseinen laki kieltää syrjinnän työelämässä, koulutuksessa sekä erilaisia palveluja tarjotessa. Koulutuksen järjestäjällä sekä työnantajalla on lain mukaan velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista sekä käynnistää tarvittavat toimenpiteet yhdenvertaisuuden toteutumisen takaamiseksi. (L1325/2004.) Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015 ja viranomaisilta, erilaisilta koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta vaaditaan lain edellyttämät suunnitelman yhdenvertaisuuden edistämiseksi vuoteen 2017 mennessä, sillä lain käytännön toteuttaminen on tärkeässä osassa kotoutumisen edistämässä (Valtion kotouttamisohjelma 2016 – 2019, 38).

2.4 Kotoutuminen

Käsitettä kotoutuminen on käytetty Suomessa vasta 1990-luvulta lähtien yhteiskuntaan integroitumisen vastineena (Perhoniemi & Jasinskaja-Lahti 2006, 13). Kotoutumisella tarkoitetaan suomalaisen yhteiskuntaan sopeutumista. Kotoutuminen on pitkä ja yksilöllinen prosessi (Hjerm 2004, 134). Kotoutuessaan maahanmuuttaja oppii vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa erilaisia tietoja, taitoja ja toimintatapoja, jotka auttavat häntä olemaan aktiivinen osa uuden kotimaansa yhteiskuntaa kuitenkin säilyttäen oman kielen ja kulttuurin. Jotta kotoutuminen voi onnistua, on vastaanottavan maan asenneilmapiirin ja toiminta-

tapojen oltava sellaisia, että ne tukevat maahanmuuttajanväestön kotoutumista. (L 1386/2010; Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6–7.) Uuteen maahan aktiivisesti sopeutumisen seurauksena myös vastaanottava yhteiskunta saa vaikutteita ja monimuotoistuu. Koska kotoutuminen koskettaa kokonaisvaltaisesti sekä maahanmuuttajaa että vastaanottavaa yhteiskuntaa, voidaan sitä tarkastella yhteiskunnan, yhteisön, yksilön tai perheen tasolla (Martikainen 2011, 37). Tässä opinnäytetyössä rajataan kotoutumisen tarkastelu yksilötasolle.

Kotouttamislaissa tarkoitetaan kotoutumisella nimenomaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä, jonka tavoitteena on osallistua työelämään sekä yhteiskunnan toimintaan. (L 1386/2010.) Maahanmuuttajien kokonaisvaltainen osallistuminen suomalaiseen yhteiskuntaan tarkoittaa osallistumista kaikilla elämänalueilla. Näitä alueita ovat esimerkiksi perhe, työelämä sekä vapaa-aika. Osallisuutta pyritään edistämään muodostamalla mahdollisimman tarvelähtöinen ja vuorovaikutuksellinen kokonaisuus kotoutumista tukevista palveluista niin, että maahanmuuttajan omat voimavarat ovat keskiössä ja niitä voidaan hyödyntää. (Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015, 24.) Hyvinvointivaltio ei ole kuitenkaan onnistunut maahanmuuttajien kotouttamisessa muita yhteiskuntia paremmin. Syinä tähän on, etteivät maahanmuuttajat ole samanarvoisia kantaväestön kanssa ansiotasossa tai työmarkkinoille ja työelämään pyrkiessä. (Hjerm 2004, 135–136.)

Kotoutuminen, integraatio, voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen: taloudellinen, poliittinen, sosiaalinen sekä kulttuurinen (Coussey & Christensen 1997). Myös Perhoniemi ja Jasinskaja-Lahti (2006, 14) erittelevät kotoutumista neljän eri osa-alueen valossa. Sosiaalinen ulottuvuus liittyy vuorovaikutussuhteisiin sekä kantaväestön että muiden maahanmuuttajien kanssa, hyvinvointipalveluiden käyttöön, kielenosaamiseen sekä asumiseen. Taloudellisella ulottuvuudella tarkoitetaan työllisyyteen ja työttömyyteen liittyviä teemoja. Poliittinen ulottuvuus tarkoittaa poliittisen aktiivisuuden lisäksi esimerkiksi kansalaisuuden hakemista ja aktiivista erilaisten medioiden seuraamista. Kulttuurillisella ulottuvuudella tarkoitetaan maahanmuuttajaväestön määrää kantaväestöön verrattuna ja maahanmuuttajaväestön oman kulttuurin ja kielen asemaa yhteiskunnassa. Kulttuu-

risen ulottuvuuden eräänä keskeisenä teemana nousee esille myös kulttuurien yhteensovittamisen haasteet. (Coussey & Christensen 1997.)

2.5 Kaksisuuntainen kotoutuminen

Kotoutumisprosessia voidaan myös tarkastella akkulturaatioteorian avulla. Eri kulttuurien jäsenten kontaktiin tuleminen aloittaa muutosprosessin, jossa kumpikin osapuoli muuttuu yksilö- tai ryhmätasolla. Tätä muutosprosessia kutsutaan akkulturaatioksi (Shubert 2013, 65). Akkulturaatiossa siis vähemmistökulttuuri sulautuu osaksi valtakulttuuria tai vähemmistökulttuuri säilyttää omia piirteitään ja sen lisäksi omaksuu piirteitä valtakulttuurista. Kaksisuuntaisessa kotoutumisessa molempien ryhmien on mahdollista muuttua kulttuurillisesti. (Martikainen, Saukkonen, Säävälä 2013, 254.) Sopeutuminen ei ole siis ainoastaan maahan muuttaneiden tehtävä, vaan koko sopeutumisprosessi on kaksisuuntainen. Suomalaisen yhteiskunnan ja erilaisten organisaatioiden on myös löydettävä toimintatapoja, jotka maahanmuuttajien sekä muuttuvien tilanteiden muokkaimiin tarpeisiin vastaavat. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6.)

Akkulturaation kaksisuuntaisesta tarkastelusta eräs esimerkki on John Berryn luoma malli. Mallissaan hän nimeää neljä akkulturaatiostrategiaa: assimilaatio, separaatio, integraatio sekä marginalisaatio. Assimilaatiolla tarkoitetaan omasta kulttuuri-identiteetistä luopumista ja valtaväestöön sulautumista. Separaatiossa sopeutuva yksilö haluaa säilyttää oman kulttuuri-identiteettinsä ja elää erillään valtaväestöstä. Integraatiossa yksilö tahtoo säilyttää oman kulttuurinsa, mutta myös tulla osaksi valtakulttuuria ja marginalisaatiolla tarkoitetaan syrjäytymistä. Marginalisaatio on syrjäytymistä, jossa yksilö eristyy molemmista kulttuureista. (Martikainen ym. 2013, 254.)

Akkulturaatio on kokonaisvaltainen muutosprosessi, joka koskee monia elämänalueita ja se edellyttää sosiokulttuurista ja psykologista sopeutumista. Onnistuneen akkulturaation piirteitä ovat muun muassa hyvä terveys, hyvä itsetunto, yleinen tyytyväisyys sekä työstä ja opiskeluista selviytyminen. (Martikainen ym. 2013, 254.)

2.7 Evankelis-luterilainen kirkko ja kotoutuminen

Kirkon työtä, jota kohdistetaan maahanmuuttajaväestölle, kutsutaan monikulttuuriseksi työksi. Monikulttuurisen työn tavoitteena on tukea ja edistää maahanmuuttajaväestön osallisuutta ja kotoutumista suomalaisessa yhteiskunnassa ja kirkossa. (Timonen 2014, 6.) Evankelis-luterilaisten seurakuntien monikulttuurinen työ on ihmisten konkreettista auttamista ja kohtaamista. Seurakuntien maahanmuuttajaväestöön kohdistuvan työalan keskeisenä osana on erilaisista uskonnollisista taustoista tulevien kohtaamista vaikka uskoon ja uskonnollisuuteen liittyvät kysymykset eivät ole kohtaamisten ja toiminnan keskipisteessä. (Hiltunen, Häkkinen, Jukko, Karttunen, Kääriäinen, Merikanto-Timonen, Mäkelä, Ojell & Träskbacka 2016, 83.) Kirkon monikulttuurisen työn tavoitteeksi on määriteltä maahanmuuttajaväestön kotoutumista, osallisuutta kirkossa ja suomalaisessa yhteiskunnassa edistävä toiminta. Seurakuntien monikulttuurisen ja maahanmuuttajatyön erityispiirteitä ovat; osallistava toimintatapa, voimaannuttamisen näkökulma työtöteessä, moniammatillinen ja verkostoitunut työyhteisö, perhekeskeisyys työtöteena sekä ekumeenisuus. (Monikulttuurisuus seurakunnassa i.a.)

Evankelis-luterilaisessa seurakunnassa julkaistiin vuonna 2012 Kirkon saavutettavuusohjelma. Saavutettavuusohjelman tavoitteena oli turvata tasa-arvoisen osallistumisen mahdollisuus kaikille. Osallisuus rakentuu monimuotoisuuden, erilaisuuden sietämisen sekä asioiden näkyväksi tekemisen pohjalta. Osallisuuden toteutumisen tiellä voi olla esimerkiksi maahanmuuttajaväestöä erityisesti koskeva kommunikaatioon, ymmärtämiseen ja asenteisiin liittyviä esteitä. Saavutettavuusohjelma on tehty pääasiassa vammaisten henkilöiden sekä viittomankielisten näkökulmasta, mutta samat periaatteet sopivat myös kulttuuri- ja kielivähemmistöjen kuten esimerkiksi maahanmuuttajien kohtaamiseen. (Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma 2012, 12 – 13.)

Evankelis-luterilaiset seurakunnat toimivat laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa monikulttuurisen työn tiimoilta. Maahanmuuttajaväestöön, erityisesti turvapaikanhakijoihin kohdennetussa toiminnassa, yhteistyötä tehdään erilaisten järjestöjen, kuntien, oppilaitosten sekä muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä toteutettiin Niemen ja Siirron (2017) mukaan eri toimijoiden välillä muun muassa Suomenkielen opetuksessa, messuissa sekä erilaisia ryhmiä järjestettäessä. (Niemi & Siirto 2017, 42 – 43.)

2.6 Kielen merkitys kotoutumisessa

Kielen käytännöllinen merkitys kotoutumisen edistämisessä on merkittävä. Kielitaito nähdään tärkeänä arkielämän, työnteon sekä koulutuksen välineenä. (Martin 1999.) Kielen osaaminen mahdollistaa erilaisten palvelujen pariin hakeutumisen, joten se on avain asemassa Suomeen sopeutumisessa. Ilman kielitaitoa on mahdotonta elää täysin tasavertaisena uudessa kotimaassa. Se on edellytys sosiaalisten suhteiden ja verkostojen luomiselle ja se mahdollistaa uuden kulttuurin oppimista ja ymmärtämistä. (Vartia, Bergbom, Giorgiani, Rintala-Rasmus, Riala & Salminen 2007, 66.)

Kielen oppiminen ei maahanmuuttajalle aina ole helppoa, sillä joskus opiskelu on aloitettava luku- ja kirjoitustaidon opiskelusta. Maahanmuuttajan oma äidinkieli, ikä, koulutustausta sekä aiempi kokemus vieraiden kielten opiskelusta vaikuttavat kielen oppimiseen ja siihen, miten nopeasti uuden kielen oppii. Kielen oppimista vaikeuttaa myös puhutun ja kirjoitetun kielen erot. (Vaasan yliopisto 2013.)

Maahanmuuttajataustaisten alkuvaikeudet kielen kanssa, häpeä osaamattomuudesta johtuen sekä valtava työmäärä uuden kielen oppimiseksi värittävät usean maahanmuuttajan kertomaa omaa tarinaa kotoutumisesta negatiivisyytteiseksi. Vaikeudet uuden kotimaan kielen kanssa huonontavat itsetuntoa ja kielitaidottomuus sekä puutteellinen kielitaito muodostavat esteen työllistymiselle sekä koulutukseen pääsemiselle. (Vartia ym. 2007, 66; Martin 1999.)

Maahanmuuttajan kielen oppiminen ei ole vain opiskelijasta kiinni, vaan siihen liittyvät myös vahvasti hänen sosiaaliset piirinsä. Maahanmuuttajalle tulisi puhua suomea englannin sijaan sekä mahdollistaa kielen käyttäminen aidoissa tilanteissa. Myös suomalaiseen kulttuuriin sekä suomalaisiin ihmisiin tutustuminen edistää kielen oppimista. Kaikkein eniten kielen omaksumiseen ja oppimiseen vaikuttaa kuitenkin maahanmuuttajan oma motivaatio kotoutumiseen ja kielen opiskeluun. (Vaasan yliopisto 2013.)

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

3.1 Asukastalo Kylämaja

Asukastalo Kylämaja on vuonna 2011 avattu matalan kynnyksen kohtaamispaikka Espoossa Matinkylässä ja se on tarkoitettu lähialueen asukkaille ikää tai etnisyyttä katsomatta. Asukastalossa toimii sekä avoimia, että suljettuja ryhmiä. Asukastalolle voi myös pistäytyä kahville tai lukemaan esimerkiksi päivän lehteä. Asukastalo Kylämajaa ja sen toimintaa ylläpitävät Kalliolan Settlementti, Espoon Kaupungin aikuissosiaalityö sekä Emy ry eli Espoon Mielenterveysyhdistys. (Asukastalo Kylämaja i.a.)

Asukastalotoiminnalla pyritään vahvistamaan osallistujien tunnetta osallisuudesta. Asukastalo Kylämajan kävijöillä on mahdollisuus osallistua itse toimintaan, sen suunnitteluun sekä toteuttamiseen oman osaamisen sekä kykyjen mahdollistamalla tavalla. (Asukastalo Kylämaja 2016.) Vapaaehtoistoimin Asukastalo Kylämajassa toteutetaan muun muassa suomenkielen opetusta, erilaisia musiikkiryhmiä, joogaa sekä asahia (Kalliolan Settlementti 2016).

3.2 Kielikummitoiminta

Asukastalo Kylämajassa eräänä maahanmuuttajiin kohdistuvana toimintamuotona on toteutettu kielikummitoimintaa vuodesta 2013 lähtien. Kielikummitoiminta on käynnistynyt Asukastalo Kylämajassa Emy ry:n Monimieli – mielenterveys ja monikulttuurisuus – hankkeen puitteissa. Hanke toteutettiin vuosina 2011 – 2013 ja sen tarkoitus oli tarjota Suomeen muualta muuttaneille esimerkiksi vertaistukiryhmiä sekä mahdollisuus kiinnostavaan ja itselle mielekkääseen yhdistystoimintaan. Hankkeen tavoitteena oli elämänhallinnan, osallisuuden, kotoutumisen sekä työllistymisen valmiuksien tukeminen ja edistäminen. (Toimintakertomus 2014, 14; Järjestöt i.a.)

Kielikummitoiminnan ideana on esitellä toisilleen hyvin suomea puhuva vapaaehtoinen sekä suomea vasta opetteleva maahanmuuttaja. Omien aikataulujensa mukaan he voivat sopia tapaamisia esimerkiksi Asukastalo kylämajan tiloihin tai esimerkiksi kirjastoihin niin halutessaan. Tarkoituksena on, että he tapaisivat toisiaan noin kerran viikossa ja puhuisivat yhdessä suomea. (Ruohonen, 2016; Kalliolan Settlementti 2016.)

Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin kanssa suunnitellaan vapaaehtoisen omiin mielenkiinnonkohteisiin, voimavaroihin sekä vahvuuksiin sopiva tapa tehdä vapaaehtoistyötä. Vapaaehtoisille järjestetään myös koulutusta vapaaehtoisena toimimisesta. Kielikummitoimintaa varten vapaaehtoistoiminnan koordinaattori muodostaa kielikummparit. Hän huolehtii siitä, että parin muodostus palvelee molempien osapuolten tarpeita ja intressejä. Kun vapaaehtoistoiminnan koordinaattori on valinnut parit, tapaavat he kaikki kolme yhdessä ja keskustelevat toiminnan aloittamisesta. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattori on aina ensimmäisessä tapaamisessa läsnä. (Ruohonen 2016.)

Vuonna 2016 kielikummi-pareja oli yhteensä 21. Kielikummit ovat kaiken ikäisiä naisia sekä miehiä erilaisilla taustoilla. Kieltä vielä opiskelevat kielikummitoimintaan osallistuvat maahanmuuttajat ovat 21 – 70 vuotiaita naisia ja miehiä. Kielikummitoiminta on hyvin tarvelähtöistä ja kielikummitoimintaan osallistuvien kieltä vielä opiskelevien tarpeet vaihtelevat suuresti. Osa heistä tarvitsee apua suomenkielen alkeissa kun taas toiset tarvitsevat kielikummin apua ammattiansaston opetteluun. Jokainen kielikummpari päättää itse omien tarpeiden ja mieltymystensä mukaisesti tapaamistensa keston, sisällön sekä sen kuinka usein tapaavat toisiaan. (Kalliolan Settlementti 2016.)

3.3 Aiemmat opinnäytetyöt

Aiempaa tutkimusta kielikummitoiminnasta ja sen vaikutuksesta kotoutumiseen ei ole vielä tehty. Erilaisia opinnäytetöitä löytyy kuitenkin samankaltaisen kotoutumista edistävän toiminnan tutkimisesta. Esimerkiksi Seija Salminen (2013) on kartoittanut opinnäytetyössään Miessakit ry:n Vieraasta veljeksi – projektin

maahanmuuttajamiesten ja syntysuomalaisten miesten kokemuksia oppimisryhmätoiminnasta. Tutkimus on toteutettu osallistuvan havainnoinnin sekä teemahaastattelujen avulla keräten aineistoa yhdeltätoista oppimisryhmään osallistuneelta. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa projektista sekä lisätä ymmärrystä maahanmuuttajamiehiä kohtaan. Oppimisryhmätoiminta oli mahdollistanut maahanmuuttajataustaisen ja syntysuomalaisten vuorovaikutuksen. Ryhmätoiminnassa maahanmuuttajien oli mahdollista saada kantaväestöltä suoraan tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista sekä tavallisesta arjesta sekä harjoitella suomenkieltä. Samalla suomalaissyntyiset olivat saaneet tietoa maahanmuuttajien kulttuurista, yhteiskunnasta sekä arjesta heidän kotimaassaan. Ryhmätoiminta oli lisännyt molemminpuolista ymmärrystä eli edistänyt kaksisuuntaista kotoutumista. (Salminen 2013, 2 & 100 – 102.)

Annika Vistbacka (2015) on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyönään kirjallisuuskatsauksen, jossa hän kuvaa täysi-ikäisen maahanmuuttajaväestön kotoutumista ja kotoutumiseen vaikuttavia tekijöitä. Työ on kirjallisuuskatsaus ja sen tavoitteena on käyttää työstä saatuja tietoja palveluiden kehittämiseen. Työn tulosten mukaan kotoutumisen määritelmästä, mittauksesta, piirteistä sekä merkityksestä on tietoa. Kotoutumiseen vaikuttavat lähtömaan piirteet, maahanmuuttajaväestön piirteet, vastaanottavan maan piirteet, asenneilmapiiri ja syrjintä sekä kotouttamistoimet. Vistbackan (2015) mukaan kotouttamistoimien tulee olla yksilöllisesti suunnattuja ja yksilön tarpeeseen vastaavia. (Vistbacka 2015, 2 & 30.)

Maiju Laineen (2016) opinnäytetyö liittyy maahanmuuttajille suunnattuun ystävätoimintaan. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ystävätoiminnan vaikutusta maahanmuuttajaäitien kotoutumiseen ja vanhemmuuteen. Tutkimus on toteutettu laadullisin menetelmin teemahaastattelujen muodossa. Tutkimustyön tuloksissa ystävätoiminta koettiin merkitykselliseksi ja kotoutumista tukevaksi. Tukea saivat myös ne maahanmuuttajaäidit, joiden oli haastavaa hakeutua kaikkien tarpeellisten palveluiden piiriin. Tutkimukseen osallistuneet kokivat myös saaneensa tukea vanhemmuudessa. (Laine 2016, 2 & 32- 34.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyössä tutkitaan kielikummitoimintaa mahdollisesti kotoutumista edistävänä toimintana. Tutkimus perustuu kielikummitoiminnan neljän asiakkaan omiin kokemuksiin, joista kerätään tietoa haastatteluin. Tutkimuksen tulokset mahdollistavat kielikummitoiminnan kriittisen arvioimisen, toiminnan kehittämisen sekä palautteen saamisen toiminnasta.

Opinnäytetyön aihepiiriin liittyviä tutkimuksia on tehty vain vähän. Kotouttaminen ja kotoutuminen ovat yhteiskunnassamme ajankohtaisia ja jatkuvan muutoksen alaisia. Tarve uusille tutkimuksille ja uudelle tiedolle on jatkuvaa.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää seuraavia asioita:

1. Miten kielikummitoiminta edistää maahanmuuttajaväestön kotoutumista?
2. Mitkä ovat kielikummitoiminnan vahvuudet ja kehittämistarpeet?
3. Miten evankelisluterilainen kirkko voisi toteuttaa kielikummitoimintaa ja mitä lisäarvoa se voisi tuoda toiminnalle?

4.2 Aineiston keruumenetelmä

Opinnäytetyön aineisto kerätään kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus keskittyy tutkittavan kohteen subjektiivisiin kokemuksiin. Laadullista tutkimusta voidaankin pitää lähtökohtaisesti todellista elämää tutkivana. Aineistoa kerätään laadullisessa vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 161 – 164.)

Tutkimus toteutetaan puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Siinä edetään ennalta valittujen teemojen pohjalta muodostettujen kysymysten varassa. Teemahaastattelussa korostetaan haastateltavien tulkintaa sekä merkityksiä, joita

he antavat asioille. Haastattelua varten muodostetut kysymykset perustuvat tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille tutkimukseen osallistuville samat, mutta vastauksia ei ole sidottu vastausvaihtoehtoihin ja haastattelijalla on mahdollisuus vaihtaa kysymysten järjestystä sekä muokata sanamuotoja. Teemahaastattelun ominaispiirteisiin kuuluu se, että tiedetään haastateltavien kokeneen jonkin tietyn tilanteen tai ilmiön. Sen lisäksi tutkijan on selvítettävä tutkittavaan ilmiöön liittyviä tärkeitä rakenteita ja osia sekä hahmoteltava ilmiötä tutkimuksessa kokonaisuudessaan. Ilmiön rakenteiden ja osien analysoiminen muodostaa tutkijalle oletuksia ilmiön seurauksista siinä mukana olleille henkilöille. Kyseisen analyysin perusteella hän muodostaa haastatteluun rungon. Viimeiseksi haastattelu keskitetään juuri niihin tutkimuksen kohderyhmän subjektiivisiin kokemuksiin erilaisista tilanteista, jotka tutkija on analysoinut. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Haastattelukysymykset pohjautuvat teoriaosuuteen, jossa käsitellään kotoutumisen neljää eri ulottuvuutta. Haastattelukysymykset on jaettu neljän eri teeman alle. Näitä teemoja ovat taloudellinen ulottuvuus, sosiaalinen ulottuvuus, kulttuurillinen ulottuvuus sekä poliittinen ulottuvuus. Haastattelukysymyksiin sisällyttiin myös haastatteluun osallistuvan oman näkemyksen kotoutumisesta terminä sekä arvion siitä, onko kielikummitoiminta auttanut häntä kotoutumaan. Haastattelun lopussa haastatteluun osallistuvan on mahdollista antaa toiminnasta kokonaisuudessaan palautetta.

4.3 Aineiston purku ja analyysi

Haastattelujen jälkeen suoritin niiden litteroinnin tietokoneella. Kirjoitin haastattelujen nauhoitteet sanatarkasti ja lisäsin sinne myös mahdolliset selkeät elekielen käyttämiset haastatteluissa ilmenneiden kielitaidon haasteiden vuoksi. Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysin kannalta on tärkeää, että tutkijan subjektiivisuus ei saa näkyä aineiston tulkinnessa (Metsämuuronen 2006, 121). Sen vuoksi haastatteluja toteuttaessa toistin usein haastateltavan vastauksen ja

varmistin, että olin ymmärtänyt hänet oikein, jotta oma tulkintani ei aineistoa analysoidessani vääristä tutkimuksen tuloksia. Kirjoitin puhtaaksi analyysiä varten myös hiljaiset hetket eli tauot sekä naurahdukset. Haastatteluista kerättyä aineistoa analysoin litteroidun aineiston pohjalta. Litteroitua aineistoa oli noin viisitoista sivua.

Yhdessä haastattelussa haastateltava puhui muutaman sanan verran englantia, mutta en kuitenkaan pitänyt tarpeellisena kääntää lauseita aineistoa litteroidessa suomeksi, sillä kyseinen henkilö käytti englantia vain silloin, kun vastaavaa sanaa tai sanontaa oli hankala sanoa suomeksi. Englanninkieliset lausehdukset sekä sanat kuvaavat haastateltavan ajatuksia paremmin kuin niiden suomennetut vastineet. Kun käytin tuloksissa suoria lainauksia tämän henkilön haastattelusta, käänsin englanninkieliset ilmaukset pääosin suomenkielelle varmistaakseni, ettei henkilöä voida tämän perusteella työstäni tunnistaa.

Käytin aineiston analysoimisen välineenä teemoittelua. Teemoittelun alussa haastattelujen vastauksia ei pelkistetä tai karsita vaan ne asetetaan ja ryhmitellään eri teemojen alle. Tämänkaltaisen ryhmittely auttaa tutkijaa havainnoimaan, millaisia asioita tutkimuksesta nousee ja mitkä niistä ovat tutkimuksen kannalta merkittäviä. Sen avulla lopulliseen työhön voidaan nostaa tutkimuksen kannalta merkittävimmät ja olennaisimmat asiat. (Eskola 2010, 189 – 194.) Aloitin aineistoon tutustumisen aluksi lukemalla litteroidun aineiston ja sen jälkeen tekemällä siihen alleviivauksia ja merkintöjä. Alleviivasin tutkimuksen kannalta tärkeitä huomioita ja tuloksia. Tämän jälkeen tarkoitus oli alkaa pelkistämään aineistoa. Aineiston pelkistäminen tarkoittaa tutkimukselle epäolennaisten asioiden karsimista aineistosta pois (Tuomi & Sarajärvi 2013, 109).

Aloitin haastattelujen jäsentämisen yksi kerrallaan. Jaoin haastattelussa käsittelemämme asiat isojen teemojen alle muokaten otsikoista helpommin lukijalle ymmärrettäviksi, joita ovat esimerkiksi terveys ja sosiaaliset suhteet. Tämän tehtyäni kaikille haastatteluille kokosin ne yhteen tiedostoon tuloksia esittelevien alalukujen mukaisten otsikoiden alle. Teemoittelua voi tehdä tutkittavien esiin nostamien asioiden pohjalta tai tutkijan asettamien kysymysten pohjalta (Moilanen & Rähä 2010, 55). Päädyin teemoitteluun aineiston analyysimenetelmänä,

sillä teoriaosuudessa on esitelty ja haastattelun runkoa tehdessä käytetty kotoutumisen eri osa-alueiden jakamista, joten oli luontevaa myös purkaa tuloksia kyseisten teemojen alle.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Ennen tutkimuksen aloittamista keskustelin Asukastalo Kylämajan asukastalovastaavan kanssa tutkimuksen lupa-asioista. Tutkimuslupaa tuli hakea asukastalovastaavalta itseltään. Tutkimuslupaani liitin tutkimussuunnitelmani, jonka sisältöön kuului myös haastattelun runko. Sain tutkimusluvan ja pohdimme asukastalovastaavan kanssa haastatteluun osallistujien kanssa tehtävää mahdollista sopimusta. On eettisesti perusteltua pyytää tutkimukseen osallistuvilta lupa tulosten julkaisuun, joten ennen jokaisen haastattelun aloittamista allekirjoitimme tutkimukseen osallistuvien kanssa luottamuksellisuuteen perustuvan sopimuksen, jossa kerroin opinnäytetyön tarkoituksesta ja tavoitteesta. Sopimukseen oli myös merkitty, että haastatteluun osallistuvalla on oikeus keskeyttää haastattelu sen missä vaiheessa tahansa halutessaan, sillä haastatteluun osallistumisen täytyy olla täysin vapaaehtoista (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2016). Sopimuksessa luvataan haastatteluun osallistuville täysi anonymiteetti tutkimuksen tuloksia julkaistessa.

Tutkimukseen osallistuvilla tulee olla tieto siitä, miten ja missä kerätty materiaali säilytetään. Myös tutkijalla on velvollisuus varmistaa, että materiaali ei joudu ulkopuolisten tarkasteltavaksi. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2016.) Teoriaosuutta kootessani pidin mielessä, että tutkimuksen tekijällä on eettinen velvollisuus esittää tietoa, joka on niin varmaa ja todennettua kuin on mahdollista (ks. Hirsjärvi & Hurme 2001, 20). Tämän toteutumiseksi olen pyrkinyt etsimään työhöni mahdollisimman todennettavia sekä luotettavia lähteitä.

Haastattelijan tehtävänä on motivoida osallistujaa vastaamaan haastattelussa esitettyihin kysymyksiin sekä pitämään hänen mielenkiintoaan yllä koko haastattelun ajan. Tärkeää on myös antaa osallistujalle tilaa vastata kysymyksiin ja sietää taukoja haastattelussa sen sijaan, että täyttäisi ne omalla puheellaan.

Ilmeet, eleet sekä kehonkieli vaikuttavat haastattelutilanteessa sanallisen vuorovaikutuksen lisäksi. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 116 – 119.)

Tilat haastattelujen toteuttamiseen varattiin Asukastalo Kylämajalta. Sain haastatteluihin käyttöön lukittavan huoneen, jotta haastattelut voi toteuttaa rauhallisessa ilmapiirissä ja varmistaa, että keskeytyksiä ei tule. Pysin haastatteluissa mahdollisimman rauhalliseen ilmapiiriin ja painotin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä luovutettujen tietojen luottamuksellisuutta. Kävimme tutkimukseen osallistuneen kanssa läpi, mitä luottamuksellisuus ja tunnistamattomuus tarkoittavat ja kerroin, että he voivat halutessaan keskeyttää haastattelun. Kerroin myös tutkimukseen osallistuville nauhoittavani haastattelut sekä aikomukseni säilyttää opinnäytetyöhön liittyvän materiaalin itselläni tutkimuksen tekemisen ajan ja sen päättyessä hävitän materiaalin.

Tutkimukseen osallistujat olivat minulle entuudestaan täysin tuntemattomia. Se, että emme tutkimukseen osallistujien kanssa tunteneet toisiamme voi vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Tutkiessa hyvin yksilöllisiä ja henkilökohtaisia aiheita tutkijan tuttuutta ja tuntemattomuutta on hyvä arvioida ja tarkastella tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Tuntemattomalle ihmiselle omien henkilökohtaisten ja välillä kipeidenkin asioiden jakaminen voi tuntua vaikealta ja se voi osaltaan vaikuttaa tämän tutkimuksen tuloksiin.

Tutkimuksen tuloksia tarkastellessa on syytä pitää mielessä, että se on kerätty pieneltä joukolta ihmisiä. Tutkimuksen tulokset ovat heidän henkilökohtaisia näkemyksiään kotoutumisesta ja kielikummitoiminnan vaikutuksesta siihen. Myös kielitaito asettaa haasteen luotettavuuden näkökulmasta. Jouduin usein toistamaan haastatteluissa annettuja vastauksia ja täten varmistamaan ymmärtäneeni heidän kertomansa oikein.

5 TULOKSET

5.1 Haastateltavat

Haastatteluun osallistui neljä kielikummitoimintaan osallistuvaa maahanmuuttajataustaista henkilöä. Tulosten erittelyssä viitataan haastateltaviin nimillä H1, H2, H3 ja H4. Haastatteluun osallistuneet olivat iältään 26 – 58 vuotiaita. Suomeen muuttosyitä heillä olivat avioliitto suomalaisen kanssa, poliittinen pakolaisuus sekä turvapaikan hakeminen. Suomessa he olivat asuneet kolmesta kahtentoista vuotta.

Haastateltavilla oli ollut kielikummi 6 kuukauden – 4 vuoden ajan. Yhdellä haastatteluun osallistuvista oli kielikummi vaihtunut toimintaan osallistumisen aikana ja muilla kielikummi oli pysynyt samana. Haastateltavat kertoivat, että pyrkivät tapaamaan kielikummiaan kerran viikossa, mutta välillä tapaamisten väli saattoi olla pidempi esimerkiksi sairastelujen tai kiireisen elämäntilanteen vuoksi.

Suomenkieltä haastateltavat puhuivat kohtuullisen hyvin. Kaikki osasivat muodostaa ymmärrettäviä lauseita ja sanaston käyttö oli monipuolista. Lauseiden sisältöjä oli kuitenkin välillä haastattelutilanteessa kovin haastavaa tulkita, sillä aikamuotojen käyttäminen ja jotkin sanojen merkitykset olivat haastateltaville vaikea hahmottaa. Tämän vuoksi jouduin usein kysymään tarkentavia kysymyksiä, jotta varmistuin siitä, että ymmärsin heidät oikein. Eroavaisuuksia kielen osaamisessa haastateltavien kesken oli jonkin verran. Kielenosaaminen oli jonkin verran verrannollinen heidän Suomessa vietettyyn aikaan.

Haastateltavat kertoivat, että he tapasivat kielikummiaan kahvilassa, kirjastossa, Asukastalo Kylämajalla, omassa kotonaan ja kielikummin kotona, asukaspuistossa sekä yhdessä kävelyllä. H2 kertoi myös, että oli kielikumminsa kanssa yhdessä matkustanut Viroon. Haastateltavat kertoivat, että yhdessä he keskustelivat suomalaisesta kulttuurista, heidän kulttuuristaan, suomalaisesta yhteiskunnasta sekä perheestä, ystävistä ja arjen tavallisista asioista. Haastateltavat kertoivat myös, että kielikummilta sai apua erilaisten lomakkeiden täyt-

tämiseen, työnhakemiseen ja muihin asioihin, jotka tapaamisen aikana askarruttivat.

5.2 Työllisyys ja koulutus

Tutkimukseen osallistuneista kolme (H1, H3 & H4) olivat yliopistossa ammattiin opiskelleita. He olivat kotimaassaan toimineet opettajina sekä insinööreinä. H2 kertoi, että kotimaassaan oli opiskellut peruskoulussa. Ennen kielikummitoimintaan osallistumista vain H4 oli kaikista haastateltavista ollut Suomessa palkkatyössä. Kaikki haastateltavat olivat tehneet töitä vapaaehtoisena Asukastalo Kylämajalla erilaisissa ryhmissä ennen kielikummitoimintaan osallistumista ja sen aikana. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat sen lisäksi osallistuneet suomenkielen kursseille ennen kielikummitoiminnan aloittamista sekä sen aikana.

Kielikummin saamisen jälkeen H2 aloitti peruskouluopinnot ja H1 aloitti ammattiopinnot, mutta joutui lopettamaan terveydellisistä syistä. Sen jälkeen hän hakeutui työkokeiluun. H3 aloitti kielikummin saamisen jälkeen työharjoittelussa kielten opiskelujen kautta ja H4 hakeutui palkkatyönsä lisäksi oppisopimuskoulutukseen sekä työharjoitteluun. Kukaan tutkimukseen osallistuneista ei tehnyt työtä, joka olisi täysin vastannut heidän koulutustaan.

5.3 Terveys

Haastateltavista H2 ja H4 kertoivat, että ennen kielikummitoimintaan osallistumista he olivat tavallista surumielisempiä. H4 kertoi, että ennen kielikummin kanssa tapaamisten aloittamista hän oli masentunut. Kielikummitoimintaan osallistuminen oli kohottanut H2 mielialaa. Hän kertoi, että on nyt huomattavasti iloisempi kuin ennen kielikummin tapaamisen aloittamista. Myös H4 koki saaneensa masennukseen apua kielikummitoiminnan kautta. H4 kertoi, että hänen kielikumminsa on avoin ja ymmärtää häntä paremmin kuin muut, sillä myös kielikummeille monikulttuurisuuden haasteet ovat tuttuja.

H1 kertoi, että oli kotimaassaan saanut vamman alaraajoihin. Hän kertoi, että joutui lopettamaan ravintola-alan opinnot vamman vuoksi. Hän on Suomessa hakeutunut hoitoon saamiensa vammojen johdosta.

5.4 Sosiaaliset suhteet

Kaikilla haastatteluun osallistuneilla ystäväpiiri ja tukiverkostot olivat rajattuja. H2 kertoi, että hänellä ei ole Suomessa kuin muutamia ystäviä, aviomies sekä lapset. Hän ilmaisi olevansa kovin kiireinen lapsiperheen äiti ja koki, että arjen pyörittämisen sekä opiskelujen ohella ei jää aikaa ystäville. H4 kertoi myös, että hänen kanssaan Suomessa asuu hänen aviomiehensä sekä parin lapset. Ystäviä hänellä oli maahanmuuttajien lisäksi myös muutamia suomalaisia. Myös H4 kuvasi kiireistä arkeaan ja kertoi sen muodostavan haasteen ystävyysuhteiden luomiselle ja ylläpitämiselle. Heistä molemmat kertoivat, että kielikummitoiminta on luonut heidän ja kielikummin välille ystävyysuhteen. Kielikummin kanssa keskusteleminen tuntui vaivattomalta ja kielikummi oli aidosti kiinnostunut heidän kuulumisistaan. Tutkimukseen osallistuvat korostivat, että jos kielikummissa oli omakohtaisia kokemuksia monikulttuurisuudesta ja moninaisuudesta olivat heidän kanssaan käytyt keskustelut erityisen merkittäviä.

Olemme samalla aaltopituudella... sama level. Hän on minun ystävä. Hänelle monikulttuurinen on tuttu juttu, siksi hän ymmärtää. Se on tärkeä (H4).

H3 kertoi, että perheeseen kuuluu hänen lisäksi hänen suomalainen aviomiehensä. Ystäviä hänellä ei ennen kielikummitoimintaa ollut juurikaan. Hän kuvaa, että arki ennen kielikummitoimintaan osallistumista muodostui itsenäisestä opiskelusta sekä kielikurssiin osallistumisesta. Hän kertoi, että hänen kielikumminsa kehotti häntä harjoittelemaan suomenkielellä puhumista vaikka ei siinä olisikaan kovin hyvä. H3 kertoo, että kielikummitoimintaan osallistuminen rohkaisi häntä keskustelemaan ihmisten kanssa uudesta huolimatta.

– – Mutta mä aina ajattelen... mun suomenkieli taso ei riitä. Mutta kielikummi jälkeen hän kertoi minulle, nooo ei se haitta. Pitää puhua vaikka mulla ujo. Ennen mä sanon tosi lyhyt lause koska mulla ujo, mutta nyt mä uskalta juttele heidän kanssa (H3).

Osa tutkimukseen osallistuneista kertoi, että kielikummissa on tullut ystävä. Kielikummin lisäksi tutkimukseen osallistuneet olivat saaneet ystäviä suoraan kielikummitoiminnan kautta vain muutamia. Tutkimukseen osallistuneet kertoivat kuitenkin, että kielikummitoiminnan kautta saatujen ystävien lisäksi he olivat saaneet uusia ystäviä Asukastalo Kylämajasta ja he kokivat siellä solmineensa vuorovaikutussuhteet tärkeiksi.

5.5 Kulttuurien yhteensovittaminen

H3 kertoi, että kulttuurien yhteensovittaminen oli jokseenkin helppoa. Hän kertoi, että myös hänen kotimaassaan ihmiset ovat ujoja, kohteliaita ja myös heille luonto on hyvin tärkeä. Hän kertoi, että hänen on helppo ymmärtää suomalaista luontouskontoa, sillä hänen kotimaassaan uskotaan hyvin samalla tavalla. Katsekontaktin välttäminen on hänen kulttuurissan olennaista, joten hänen mukaansa oli Suomeen tullessa aluksi hieman hankalaa katsoa keskustellessa suoraan silmiin. Hän kuvaili, että suomalaista kulttuuria on helpompi ymmärtää, sillä hänen kotimaansa kulttuuri on hyvin samankaltainen.

– – Vaikka suomalainen mieli minä ei tarvii kertoa mitä tämä tarkoittaa ja miksi, koska melkein sama minun kotimaassa (H3).

Myös H1 kertoi, että kulttuurien yhteensovittaminen tuntui helpolta. Hän kuvaili kotimaassaan asumisen haastavaksi, sillä ei itse ollut muslimi. Hän kertoi, että jos ei ole muslimi ja noudata esimerkiksi huivinkäyttöpakkoa, joutuu hänen kotimaassaan vankilaan. Hän kuvaili tuntevansa Suomessa itsensä vapaaksi, eikä hänelle esimerkiksi suomalaisten mahdollinen vähäpukeisuus kesäisin tuota ongelmaa.

– – minä olen täällä ja olen vapaa. Joku kysy täällä mulle mä sanon ei ole muslimi, mä olen vapaa. Alkoholi ja kesä kun kaikki naiset

niin vähän vaate, mutta mulla ei ole vaikeaa mä olen rauhassa Suomessa (H1).

H2 kertoi kulttuurien yhteensovittamisen suurimpana haasteena olleen uskontojen erilaisuuden. Hän ajatteli, että islaminuskosta ei sopinut puhua ääneen varsinkaan kristityille eikä uskon asioista yleisesti voinut keskustella suomalaisten kanssa. Kielikummitoiminnan alkamisen jälkeen hän kertoi, että on aloittanut keskusteluja kantasuomalaisten kanssa uskonnosta kielikummin rohkaisemana. H2 kertoi, että haluaa oppia ymmärtämään kristinuskoa sekä jakamaan tietoa islaminuskosta siitä tietoa haluaville.

Esimerkki jokaiselle on niin eri mieli uskontossa mutta Suomessa ei saa puhua mitään uskonnosta. – – Ihan huva kuunnella muita. Nyt mä rohkeasti kysyn kristiläinen uskonto ja sanoa mä olen islam (H2).

H4 kertoi, että suomalaisilla on kovin erilainen temperamentti ja ruokakulttuuriin totuttautuminen vei aikaa. Haastavaksi hän koki myös sen, että suomalaiset ovat hiljaisempia.

– – Suomalaiset ovat hiljaisia ja on vaikea ymmärtää mitä he luulevat ja mitä he haluavat ja ihmiset eivät puhu se on vaikea tietä mitä on päässä (H4).

5.6 Kielitaito

Ennen kielikummitoimintaan osallistumista tutkimukseen osallistuneet kertoivat puhuneensa suomenkieltä vain vähän ja puhuessaan he käyttivät vain lyhyitä lauseita. He kertoivat, että ennen kielikummitoimintaan osallistumista he osallistuivat suomenkielen kursseille ja opiskelivat kieltä kotona, mutta he olivat tilanteeseen jonkin verran tyytymättömiä. Jokainen tutkimukseen osallistunut kertoi, että kielikummitoiminnan myötä suomenkielen osaaminen on kehittynyt. He kertoivat, että ymmärtävät suomenkieltä paremmin ja puhuvat sitä rohkeammin kuin aikaisemmin, vaikka eivät aina osaisi puhua kieliopin mukaan oikein.

En puhunut suomea hyvin noh, koska, koska kotona puhun englantia miehen kanssa. Noh en puhunut suomea noin paljon. – – Nyt ymmärrän paremmin ja voin sanoa lauseita suomeksi ja on parempi (H4).

Mä osaa muutama sana ennen (naurahdus) Mutta nyt kuuntele, osaan aika paljon. Osaan enemmän kun ennen. – – Esimerkki sulla on lapsen kanssa päiväkotitulee hakemus, minä osaan mitä tämä tarkoittaa (H2).

Nimenomaan suomenkielen ymmärtäminen ja sen lukeminen koettiin helpomaksi oppia kuin puhuminen, tekstin tuottaminen ja spontaanisti keskusteleminen.

5.7 Oma näkemys kotoutumisesta

Kotoutuminen terminä oli kahdelle (H1, H3) haastateltavalle vieras ja he joutuivat käyttämään sanakirjaa apunaan. He kertoivat, että sanaa on käytetty paljon esimerkiksi työvoimatoimistossa sekä sosiaalitoimistossa asioidessa, mutta he eivät koskaan olleet täysin termiä ymmärtäneet. Haastatteluissa korvattiin kotoutumisen termi ja sen sijaan käytettiin sanaa sopeutua, jolloin he pohtivat oman paikkansa löytämisestä Suomessa ja he kertoivat heidän sopeutumisesta Suomeen. Molemmat haastateltavat kertoivat, että sopeutuminen ja kotoutuminen on sellainen tunne, että on kotona.

H2 kertoi, että kielikummitoiminta oli hänen näkemyksensä mukaan auttanut häntä kotoutumaan Suomeen. Kielikummi on auttanut häntä erityisesti puhues-
sa tulleiden kielioppivirheiden korjaamisessa. H2 kertoi myös, että kielikummita saamansa avun johdosta hän osaa täyttää erilaisia lomakkeita paremmin ja ymmärtää suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen tarkoittaa hänelle sitä, että Suomessa on hyvä olla ja, että haluaa asua Suomessa. Kotoutunut osaa Suomen lakia ja ymmärtää suomalaisia ihmisiä.

Se on tosi hyvä mieli. Kotoutuminen tarkoittaa mä haluan asua Suomessa, on mukava. Kotoutuminen osaa mitä on Suomen laki ja ei tule mitään ongelmia. Tietää mitä suomalainen ajattelee (H2).

H4 kertoi, että kotoutuminen on sitä, kun voi olla oma itsensä siellä missä asuu. Kotoutuminen tarkoittaa myös sitä, että tuntee olonsa hyväksi siellä missä asuu.

– – että tunnen hyvä missä asun. Että tunnen minä itse. Myself, it-seni. Kun olen minä missä itse asun (H4).

5.8 Palaute kielikummitoiminnasta

Palautetta kysyessä kaikki tutkimukseen osallistuneet kertoivat, että tällaista toimintaa pitää olla ja, että kielikummitoiminta oli auttanut heitä paljon. H4 kertoo, että toiminta on hyväksi niin asiakkaalle kuin kielikumillekin. Kielikummitoiminta auttaa molempia ymmärtämään toinen toisiaan ja sitä miksi he ajattelevat niin eri tavalla.

Se on hyvä ja täytyy olla tällainen toiminta. Auttaa molemmille. Auttaa minua ja auttaa häntä. Vastaa kysymys miksi he ovat sellaisia kun ovat ja miksi ajattelevat niin kun ajattelee (H4).

Mä en tiedä jos hän halua, mutta mä en halua lopettaa. Tosi hyvä. Mun mieli on tosi hyvä. Kielikummi on hyvä (H2).

H3 nostaa palautetta kysyessä huolensa aasialaisen kulttuurin naisten asemasta Suomessa. Hän kertoi, että yleisellä tasolla hänen kokemuksensa mukaan aasialaisesta kulttuurista tulevat naiset eivät usein uskalla yksin lähteä erilaisille kielikursseille tai muuhun kotoutumista edistävään toimintaan mukaan. H3 kertoi myös, että se johtuu siitä, että he luulevat ilmaisen toiminnan olevan jokin houkutus, josta seuraa heille ongelmia.

– – ilmainen kielikurssi on vaarallinen. Koska täällä on paha ihminen. Ilmainen tarkoittaa, että mulla ei ole raha tai kaveri. Sen takia vaarallinen. – – Täällä paljon paha ihminen, joka haluaa ottaa kaikki rahat, perheen informaatio, kaikki (H3).

H1 toi esille, että hän kehittäisi kielikummitoiminnassa sisältöjä. Hänelle oli jäänyt kielikummitoiminnasta päällimmäisenä mieleen sen sisältöjen rajoittamattomuus ja sen haasteet. Hän kertoi, että itse oppisi suomenkieltä paremmin, jos

kielikummin kanssa olisi jokaiselle tapaamiskerralle aiheet valmiina ja hän lukisi ja kirjoittaisi aiheeseen liittyen ja sen lisäksi he yhdessä keskustelisivat. Näin voisi varmistua siitä, että kielikummin kanssa ei puhuttaisi vain vieraan kulttuurin tavoista ja erilaisuudesta vaan myös Suomalainen kulttuuri ja arjen sanastot tulisi yhdessä käytyä läpi.

Mä luuleen eeeee se on parempi kun mä kerroin hänelle jos mä tiedän mikä on ohje ja mä menen ja luen ja kirjoittamaan jotakin ja sitten kysyn sinulta ja sitten mä puhun. – – Mutta joku ohje, ei oo kulttuuri sitten terveys mikä se on. Esimerkiksi mä haluan Kalevalan päivä mikä se on ja sitten puhumaan yhdessä, mutta me puhumme nyt jotakin... mä katson sana... hajanainen. Se ei hyvin tulokset (H1).

6 POHDINTA

Tutkimukseen osallistuneet kertoivat, että puhumista helpompaa oli oppia lukemaan ja ymmärtämään suomenkieltä. Teoksessa Venäläinen, virolainen ja suomalainen – Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen kerrotaan, että maahanmuuttajilla yleensä valtakielen passiivinen taito on parempi kuin aktiivinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että Suomea ymmärretään ja luetaan paremmin kuin kirjoitetaan tai puhutaan. (Liebkind, Mannila, Jasinskaja-Lahti, Jaakkola, Kyntäjä & Reuter 2004, 177.) Kielikummitoimintaan osallistuneet kertoivat, että kuitenkin kielikummin kanssa keskusteleminen haastoi puhumisen taitojen kehittämiseen. Monet heistä kertoivat, että he usein puhuvat suomenkieltä vain koulussa tai esimerkiksi työharjoittelussa, jolloin kielikummin kanssa vietetty aika oli ainoa hetki, jolloin he pääsivät käyttämään ja harjoittelemaan suomenkieltä.

Kielitaidolla on myös yhteys maahanmuuttajaväestön työllisyyteen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen – tutkimuksessa verrataan työttömyyskuukausien määrää suhteessa kielitaitoon. Tutkimuksen tuloksissa esitellään, että työttömyyskuukausia oli kertynyt huonosti suomea puhuville lähes kaksinkertainen määrä kuin hyvin suomea puhuville. Muut tekijät kuitenkin heikentävät kielitaidon suoraa verrannollisuutta työttömyyskuukausiin. Työllisyyteen ja työttömyyteen liittyviä muita tekijöitä ovat sukupuoli, ikä, koulutus, asuminen sekä etninen ryhmä, jotka tulee myös työllisyyttä tutkiessa ottaa huomioon. (Liebkind ym. 2004, 174 – 175.) Kielikummitoimintaan osallistuneet olivat pääasiassa korkeasti koulutettuja, joten on nostettava esiin ulkomailla suoritetujen tutkintojen ja pätevyysien kelpoisuus ja sen esittämät haasteet Suomessa. Työttömyys ja työllisyyden haasteet ovat moninaisia kokonaisuuksia, joihin vaikuttavat monet yksilökohtaiset tekijät sekä työelämän moninaistumisen haasteet. (Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015, 59.)

Haastatteluista kävi ilmi, että kielikummitoimintaan osallistuneet kokivat kaksisuuntaisen kotoutumisen merkittäväksi. Kysyessäni palautetta eräs tutkimuk-

seen osallistunut perusteli kielikummitoiminnan tarpeellisuutta sekä kielikummin näkökulmasta, että omasta. Hän koki tärkeäksi oppimisen vuorovaikutuksessa ja sen, että molemmat oppivat toisiltaan. Kotoutuminen edellyttää, että valtaväestö antaa maahanmuuttajaväestölle tilaa ja sietää erilaisuutta (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 7). Erilaisuuden sietäminen lähtee kuitenkin vieraan kulttuurin ja siitä tulleen ihmisen ymmärtämisestä ja halusta oppia heistä lisää.

6.1 Kielikummitoiminta seurakunnassa

Suomalaisessa yhteiskunnassa uskonnon näkyvyyttä julkisesti ei katsota hyvällä ja uskontoon suhtautuminen on maallistunutta (Ketola 2010). Suomessa uskontolukutaidottomuus on myös ajankohtainen haaste yhteiskunnassamme maahanmuuttajatyön näkökulmasta. Suomalaisessa maahanmuuttotyössä tulisi huomioida uskonto kokonaisvaltaisen kotoutumisen tärkeänä osana ja tästä syystä maahanmuuttajaväestön uskonnollisuutta ja eri uskontoja tulisi tutkia sosiaalipalveluiden näkökulmasta. Tutkimuksesta voisi saada tärkeää tietoa uskontojen huomioimisesta ja hyödyntämisestä erilaisten palveluiden kehittämisessä.

Niemen ja Siirton (2017, 80 – 81) tekemässä tutkimuksessa, evankelis-luterilaisten seurakuntien tekemästä turvapaikkatyöstä, selvitettiin haastatteluilla millaisia olemassa olevia keinoja ja suunnitelmia eri seurakunnilla on kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseksi. Näitä olivat esimerkiksi: ystävätoiminta, vapaaehtoistyön tekeminen seurakunnille, työkokeilujen ja työharjoitteluiden tarjoaminen, kesätyöt, erilaisten koulutusten tarjoaminen, harrastuspaikkojen tarjoaminen ja etsiminen sekä kotoutumisryhmän perustaminen. Tämä tutkimustulos tukee ajatusta siitä, että seurakunnilla olisi mahdollisuus toteuttaa kielikummitoimintaa eräänä monikulttuurisen työn osa-alueena. Ystävätoimintaa kuvattiin Niemen ja Siirton (2017, 80 – 81) toteuttamassa tutkimuksessa toimintana, joka mahdollistaisi suomalaisesta kulttuurista oppimisen sekä kielitaidon opiskelemisen yhteisen tekemisen ja kristillisen uskon opettamisen keinoin. Kuvaus ystävätoiminnasta on hyvin samankaltainen kielikummitoiminnan kanssa,

mutta lisäarvoa seurakunnan toteuttamalle toiminnalle toisi uskontojen välisen dialogin mahdollisuus.

Viimeisten viiden vuoden aikana kiinnostus kirkon toiminnassa jatkamiseen, isostoimintaan osallistumisen jälkeen, oli noussut merkittävästi. Suuren kiinnostuksen takana on kokemus isostoiminnan mielekkyydestä. Porkka kertoo artikkelissaan, että hän halusi selvittää isosten suvaitsevaisuutta ja miten se liittyy sisäsyntyiseen ja ulkosyntyiseen uskonnollisuuteen. Enemmistö isosista vastasivat kyselyssä olevansa suvaitsevaisia. Eniten kannatusta Porkan toteuttamassa kyselyssä saivat väittämät, jotka liittyivät ihmisarvon uskonnosta riippumattomuuteen sekä uskontojen yhdenvertaisuuteen liittyviin teemoihin. (Porkka 2016, 108–109.) Isosia koulutetaan seurakunnan toimintaan jatkuvasti, mutta nuortiin aikuisiin kohdistetussa toiminnassa ei kuitenkaan täysin osata hyödyntää isoskoulutuksessa opittuja taitoja. Halukkaita isostoiminnassa mukana olleita voisi seurakunnan toimesta kannustaa vapaaehtoistoimintaan, jossa he voisivat esimerkiksi toimia kielikummin roolissa. Vapaaehtoistyön avulla nuori saisi jatkopolun seurakunnan toiminnassa ja seurakunta saisi vapaaehtoistyöhön hyvin koulutettuja toimijoita.

Hyötyä kielikummitoiminnasta toimintamallina voisi olla myös Diakonia-ammattikorkeakoululla. Diakonia-ammattikorkeakoululla on koulutusohjelmia myös englannin kielellä, mutta usein valmistuvien opiskelijoiden on työelämäänsä suuntautuessaan osattava puhua Suomea sujuvasti. Kielikummitoiminta koulun toimintana voisi edesauttaa vieraskielisten opiskelijoiden suomenkielen oppimista.

6.2 Ammatillisen kasvun pohdinta

Opinnäytetyön tekeminen oli opettavaista ja mielenkiintoista. Ajattelin aluksi hahmottavani maahanmuuttajiin ja kotoutumiseen liittyvät teemat kohtalaisen hyvin, mutta opin tutkimusta tehdessäni valtavasti. Myös itse tutkimuksen tekemisestä oppiminen jatkui läpi koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Kielikummitoiminta jäi mieleeni pyörimään siitä asti kun kuulin siitä Asukastalo Kylämajan asukastalovastaavalta aloittaessani opintojeni viimeistä harjoittelua. Olin aiemmin työskennellyt alaikäisten turvapaikanhakijoiden kanssa ja siihen liittyvät teemat olivat tuoreena mielessä. Olin innoissani, kun pääsin opinnäytetyönäni tutkimaan kotoutumista kokonaisvaltaisena prosessina ja kantaväestön sekä maahanmuuttajaväestön välistä vuorovaikutuksellista toimintaa eräänä kotoutumista mahdollisesti edistävänä tekijänä.

Opinnäytetyön teorian kirjoittaminen tuntui työn tekemisessä suurimmalta haasteelta. Olen tottunut kirjoittamaan oppimani asiat tiiviisti ja koen haastavaksi kirjoittaa kieliopillisesti oikein sekä tietoteknisten asetusten mukaisesti. Koen kuitenkin kehittyneeni niissä opinnäytetyöprosessin aikana. Sosiaalialan ammattilaisena sähköisissä ympäristöissä työskenteleminen ja dokumentoiminen ovat tärkeä osa työtä ja siksi näen myös tärkeäksi kehittymiseni sillä saralla (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016, 1).

Opinnäytetyössäni pääsin tutustumaan maahanmuuttoon kokonaisvaltaisena muutosprosessina ja siihen mitä se on käytännössä erilaisille ihmisille. Erityisesti nautin juuri haastattelujen toteuttamisesta, sillä sain kuulla maahanmuuttajien omakohtaisia kokemuksia maahanmuutosta sekä uuteen kotimaahan asettumisesta ja kotoutumisesta. Uskon, että opinnäytetyön tekeminen tarjoaa minulle uusia näkökulmia sekä ammattitaitoa erityisesti maahanmuuttajaväestön kohtaamiseen ja heidän parissaan työskentelemiseen. Koen opinnäytetyöni tukeneen pätevyyttäni sosiaalialan ammattilaisena, Sosionomin työtehtävissä. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssien sosiaalialan eettiseen osaamisen piiriin luetaankin taito asettua yhteiskunnalliselta asemalta haavoituvassa olevien yksilöiden ja ryhmien puolelle sekä taito edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016, 1). Edellä mainituista kompetenssien sisällöistä koen oppineeni valtavasti erityisesti opinnäytetyöprosessin aikana.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaikki tutkimukseen osallistuneet pitivät kielikummitoimintaa hyödyllisenä ja sillä on ollut positiivinen vaikutus heidän elämäänsä ja kotoutumiseen Suomessa. Kielitaidon paranemisella oli kotoutumisen kannalta suurin vaikutus. Suomenkielen taitoa tarvitaan opiskeluun, työllistymiseen, sosiaalisten suhteiden solmimiseen sekä maahanmuuttoon ja arkeen liittyvien asioiden hoitamiseen. Vaikka monet tutkimukseen osallistuneet olivat asuneet Suomessa jo pidemmän aikaa, kertoivat he, että vasta kielikummitoimintaan osallistuminen pakotti käyttämään suomenkieltä yhä enemmän, mikä näkyy heidän kielitaitonsa kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Kielikummillla oli kielen kehittymisen kannalta keskeinen rooli. Kielikummit korjasivat tapaamisten aikana tutkimukseen osallistuneiden kielioppia, vastasivat heidän kysymyksiinsä kulttuurista ja yhteiskunnasta sekä rohkaisivat heitä puhumaan kieltä puutteellisinkin taidoin.

Tutkimukseen osallistuneet olivat pääosin korkeasti koulutettuja, mutta heistä kukaan ei tehnyt työtä, joka olisi vastannut täysin heidän koulutustaan. Ennen kielikummitoimintaan osallistumista he olivat kaikki osallistuneet suomenkielen kursseille ja hakeneet töitä vaihtelevalla menestyksellä. Vain yksi tutkimukseen osallistuneista oli palkkatyössä ennen kielikummitoimintaan osallistumista. Tutkimukseen osallistuneet kertoivat, että kielikummi oli auttanut heitä työnhaussa sekä erilaisten lomakkeiden täyttämässä. Kielikummitoimintaan osallistumisen jälkeen kaikki hakeutuivat opiskelemaan, yksi työnteon ohessa, työkokeiluun tai työharjoitteluun.

Fyysiseen terveyteen kielikummitoiminnalla ei ollut tulosten mukaan vaikutusta. Kuitenkin henkiseen hyvinvointiin ja mielialaan sillä oli suuri vaikutus. Kaksi tutkimukseen osallistuneista kertoivat, että toiminnan myötä heidän mielialansa on kohentunut ja toinen oli saanut masentuneisuuteen helpotusta kielikummin avulla. Kielikummillle oli helppo kertoa arjesta ja itseä askarruttavista aiheista ja tutkimukseen osallistuvat kokivat, että kielikummi aidosti välittää heistä. Tulosten

mukaan kielikumille oli helppo puhua varsinkin jos monikulttuurisuus kosketti myös hänen arkeaan keskeisellä tavalla.

Sosiaalisissa suhteissa eroa kielikummitoimintaa ennen ja sen jälkeen oli vain vähän. Kielikummin kanssa oli usealle tutkimukseen osallistuneelle muodostunut ystävyysuhde, mutta muita uusia ystäviä suoraan toiminnan kautta tutkimukseen osallistuneet olivat saaneet vain muutamia. He olivat kuitenkin luoneet uusia vuorovaikutussuhteita Asukastalo Kylämajassa, joita pitivät tärkeinä.

Onnistuneen kotoutumisen merkkeinä pidetään uuden kulttuurin omaksumista. Tutkimukseen osallistuneet osasivat vertailla omaa kulttuuriaan ja yhteiskuntaa Suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, mikä viestii tietojen omaksumisesta. Myös uskontoon liittyvistä teemoista uskallettiin keskustella kantaväestön kanssa kielikummitoimintaan osallistumisen jälkeen kun ennen osallistumista on eräällä tutkimukseen osallistuneella ollut sellainen tunne, että uskonnoista, varsinkin islaminuskosta ei sovi suomalaisille puhua.

Kun kysyin palautetta kielikummitoiminnasta kokonaisuudessaan, kertoi, eräs tutkimukseen osallistunut, että hän kaipasi tapaamisilta enemmän johdonmukaisuutta. Johdonmukaisuutta hän toivoi erityisesti käsiteltäviltä aiheilta. Hän olisi halunnut opetella kieltä monipuolisemmin; kirjoittaen, lukien ja keskustellen. Nyt hänestä tuntui, että kielikummin tavatessaan he keskustelivat usein kielikummiä kiinnostavista asioista, jotka usein liittyivät vieraan kulttuurin tapoihin ja erilaisuuteen. Jatkotutkimusta voisi tehdä kielikummin ja maahanmuuttajan tapaamisten sisällöistä. Eräänä opinnäytetyön mahdollisuutena näen myös produktion, joka toteutettaisiin yhteistyössä kielikummitoimintaan osallistuvien maahanmuuttajien kanssa. Produktiona voisi toteuttaa ohjekirjan, missä olisi erilaisia sisältöjä tapaamisia ajatellen tai muuta materiaalia kielikummiä varten yhteisen keskustelun tueksi.

Mielenkiintoista ja tarpeellista olisi myös tutkia kielikummitoiminnan toteuttamismahdollisuutta paikallisissa seurakunnissa lähemmin. Seurakunnissa on vahva vapaaehtoistyön perinne, mutta usealta seurakunnalta puuttuu vapaaehtoistyöstään monikulttuurisen työn osa-alue erityisesti kotoutumisen näkökul-

masta. Seurakunnassa pitkään toimineet ja kokeneet isokset ja heidän taitonsa voisi hyödyntää kielikummitoiminnassa. Seurakunnan toteuttamaa kielikummitoimintaa olisi mielenkiintoista tutkia myös sen synnyttämien uskontodialogien näkökulmasta.

Myös uskontoja ja uskonnollisuutta maahanmuuttajaväestön kotoutumisen osatekijänä tulisi tutkia. Erilaisia uskontoja tulisi tutkia niin, että maahanmuuttajapalveluiden kehittäminen olisi tutkimuksen keskiössä. Tutkimuksesta saisimme tietoa siitä, miten uskontoja ja uskonnollisuutta voi hyödyntää maahanmuuttajaväestölle tarjotuissa palveluissa sekä kotoutumisen edistämisessä.

Teoriassa esiteltyjen kotoutumisen malleja tarkastellessa sekä tutkimuksen tulosten valossa voidaan sanoa, että kielikummitoiminta on kaksisuuntaisesti kotoittavaa toimintaa. Kielikummitoiminnassa ja sen toimintamallissa sekä kaksisuuntainen kotoutuminen että kielen merkitys kotoutumisessa korostuvat.

8 LÄHTEET

- Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012. Opetushallitus. Viitattu 20.3.2017.
http://www.oph.fi/download/139342_aikuisten_maahanmuuttajien_kotoutumiskoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2012.pdf
- Alitolppa-Niitamo, Anne & Säävälä, Minna 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne – Fågel, Stina – Säävälä, Minna (toim.) Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto. 5-12.
- Asukastalo Kylämaja i.a. Tietoa meistä. Viitattu 1.12.2016.
<http://kylamaja.fi/asukastalo-kylamaja/>
- Asukastalo Kylämaja 2016. Toimintakertomus. Viitattu 5.12.2016.
- Coysey, Mary & Christensen, Elisabeth Sem 1997. Indicators of integration. Teoksessa Measurement and indicators of integration. Council of Europe. Strasbourg: Council of Europe Publishing. Viitattu 1.12.2016.
http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/documentation/Series_Community_Relations/Measurement_indicators_integration_en.pdf
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2016. Eettiset periaatteet tutkimassa ja kehittävässä työssä. Viitattu 12.12.2016.
<http://www.diak.fi/opiskelu/opinnaytetyo/Documents/Kohti%20tutkiva%20ammattik%C3%A4yt%C3%A4n%C3%B6%C3%A4.pdf>
- Eskola, Jari 2010. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hiltunen, Pekka., Häkkinen, Vesa., Jukko, Risto., Karttunen, Tomi., Kääriäinen, Kimmo., Merikanto-Timonen, Susanna., Mäkelä, Ilkka., Ojell, Ari & Träskbacka Bror 2016. Teoksessa: Erilaistuva kirkko - Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012 – 2015, 68 – 93. Viitattu

30.3.2017.[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/416EE25E3ADC625DC2258050003B8558/\\$FILE/Kirkon%20nelivuotiskertomus_I%20osa_Erilaistuva%20kirkko_netti.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/416EE25E3ADC625DC2258050003B8558/$FILE/Kirkon%20nelivuotiskertomus_I%20osa_Erilaistuva%20kirkko_netti.pdf)

- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hjerm, Mikael 2004. Integration into social democratic welfare state. *Social Indicators Research* 70. 117-138.
- Infopankki 2015. Kotoutuminen Suomeen. Viitattu 29.3.2015.
<http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/maahanmuuttajana-suomessa/kotoutuminen-suomeen>
- Järjestöt i.a. Espoon kaupungin verkkosivut. Viitattu 26.4.2017.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Maahanmuuttajapalvelut/Vapaa-aika/Jarjestot
- Kalliolan Settlementti 2016. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan julkaisu. Viitattu 10.2.2017. <http://www.kalliola.fi/wp-content/uploads/2014/03/Kansalais-ja-vapaaehtoistoiminnan-julkaisu-valmis.pdf>
- Ketola, Kimmo 2010. Uskontotilanteen muutos ja suomalaisten suhtautuminen eri uskontoihin. Teoksessa Ville Jalovaara & Tuomas Martikainen, (toim.) *Religionens återkomst. Brytningspunkter i kyrkan, religionen och kulturen*. Viitattu 2.2.2017.
http://magma.fi/images/stories/reports/ms1004_religionen_web.pdf
- Laine, Maiju 2016. Ystävätoiminnan vaikutukset maahanmuuttajaäitien kotoutumiseen ja vanhemmuuteen. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 30.3.2017.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/113327/ystavatoiminta.pdf?sequence=1>
- L 1386/2010. Laki kotoutumisen edistämisestä. Viitattu 28.11.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>
- L 1325/2014. Yhdenvertaisuuslaki. Viitattu 10.3.2017.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

- Maahanmuuton tunnusluvut 2016. Maahanmuuttovirasto. Viitattu 10.4.2017.
http://emn.fi/files/1528/Tilastokatsaus_2016_FI_netti.pdf
- Martikainen, Tuomas 2011. Suomi Remix. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Martikainen, Tuomas., Saukkonen, Pasi & Säävälä, Minna (Toim.) 2013. Muuttajat – kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Martin, Maisa 1999: Kielen merkitys siirtolaiselle vauvasta vaariin. Viitattu 2.1.2017. http://maine.utu.fi/articles/057_Martin.pdf
- Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp
- Moilanen, Pentti & Räihä, Pekka 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 46 – 69.
- Monikulttuurisuus seurakunnassa i.a. Kirkkohallitus. Viitattu 29.3.2017.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content4C8EDA>
- Niemi, Hanna & Siirto, Ulla 2017. Hätämajoituksesta Aleppon kelloihin – Evankelis-luterilaisten seurakuntien turvapaikkatyö Suomessa. Viitattu 1.4.2017.
[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/B2D9A839490F9885C22580DD003E3453/\\$FILE/KKH_Hatamajoituksesta_Aleppon_kelloihin_verkkojulkaisu.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/B2D9A839490F9885C22580DD003E3453/$FILE/KKH_Hatamajoituksesta_Aleppon_kelloihin_verkkojulkaisu.pdf)
- Oikeusministeriö 2017. Yhdenvertaisuus. Viitattu 20.3.2017.
<http://www.yhdenvertaisuus.fi/yhdenvertaisuus/>
- Perhoniemi, Riku & Jasinskaja-Lahti, Inga 2006. Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla – Seurantatutkimus vuosilta 1997 – 2004. Helsingin Kaupungin tietokeskus.
- Porkka, Jouko 2016. Rippikoulu ja isostoiminta aikuisuuteen kasvattajina: Sisä- ja ulkosyntyinen uskonnollisuus ja sosiaalinen pääoma. Kirjassa Joonas Salminen (toim.), Miten Suomi Uskoo. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran symposiumissa marraskuussa 2015 pidetyt esitelmät. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran julkaisu 284. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura, 90–125.

- Ruohonen, Mervi 2016. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin Mervi Ruohosen haastattelu 1.9.2016 Espoossa.
- Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma 2012. Viitattu 31.3.2017.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E95F2C7F4600B27C22579B80035B00F/\\$FILE/vihko_suomi.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E95F2C7F4600B27C22579B80035B00F/$FILE/vihko_suomi.pdf)
- Salminen, Seija 2013. Veljeyttä ja verkostoja luomassa – Maahanmuuttajamiesten ja syntysuomalaisten miesten kokemuksia Miessakit ry:n Vieraasta Veljeksi – projektin oppimisryhmistä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 30.3.2017.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59730/Salminen_Seija.pdf?sequence=1
- Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa: Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.). Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto, 63 – 77.
- Sisäministeriö 2016. Kotouttaminen. Viitattu 8.12.2016.
<http://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>
- Timonen, Joonas 2014. Uskonnollisten yhteisöjen tekemä maahanmuuttajien kotoutumista edistävä työ Uudellamaalla. Viitattu 30.3.2017.
<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/101144/Raportteja%2095%202014.pdf?sequence=2>
- Toimintakertomus 2014. Espoon mielenterveysyhdistys Emy ry. Viitattu 26.4.2017. http://emy.fi/emy.fi/wp-content/uploads/Toimintakertomus-2014_www.pdf
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy
- Työ- ja elinkeinoministeriö i.a. Kotouttamispalvelut. Viitattu 20.1.2017.
<http://tem.fi/kotouttamispalvelut>
- Vaasan yliopisto 2013. Kielen oppiminen ennen kaikkea kiinni maahanmuuttajan omasta motivaatiosta. Viitattu 21.2.2017.
<http://www.uva.fi/fi/news/kotoutuminen/>

Valtion kotouttamisohjelma – Hallituksen painopisteet vuosille 2012 – 2015.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 28.3.2015.

<https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Valtion+kotouttamisohjelma+21092012.pdf>

Valtion kotouttamisohjelma 2016 – 2019. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 29.3.2017.

https://tem.fi/documents/1410877/3181440/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2016-2019.pdf/5d99abfe-0889-4eec-9a66-8e5bf587c1f7

Vartia, Maarit; Bergbom, Barbara; Giorgiani, Terhi; Rintala-Rasmus Anita; Riala Riitta & Salminen Simo 2007. Monikulttuurisuus työn arjessa. Helsinki: Työterveyslaitos

Vistbacka Annika 2015. Maahanmuuttajaväestön kotoutuminen ja siihen vaikuttavat tekijät. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 30.3.2017.

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101480/Annika%20Vistbacka.pdf?sequence=1>

LIITE 1: SUOSTUMUSLOMAKE

**KIELIKUMMITOIMINTA   MAAHANMUUTTAJIEN   KOTOUTUMISTA
TUKEMASSA**

Hyvä tutkimukseen osallistuja,

Pyydän kirjallista suostumusta haastatteluun osallistumisesta. Opinnäytetyönäni tutkin kielikummitoimintaa maahanmuuttajien kotoutumista mahdollisesti edistävänä toimintana. Opinnäytetyöllä pyrin selvittämään edistääkö kielikummitoiminta kotoutumista ja jos edistää niin miten. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja haastattelun voi keskeyttää milloin tahansa. Haastattelusta saatu materiaali käsitellään luottamuksellisesti ja tutkimustulokset kirjataan opinnäytetyöhön nimettöminä, joten sinua ei voi opinnäytetyöstä tunnistaa.

Yhteistyöstä kiittäen,

Heidi Falck
Sosionomi ja kirkon nuorisotyön opiskelija

Annan luvan haastatteluun ja tietojen käyttöön tässä opinnäytetyössä.

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Lomakkeita on täytetty 2kpl, joista toinen jää haastateltavalle itselleen ja toinen haastattelijalle

LIITE 2: HAASTATTELUN RUNKO

KIELIKUMMITOIMINTA MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN TUKENA – haastattelun runko

TAUSTATIETOJA

- Minkä ikäinen olet?
- Miksi muutit Suomeen?
- Mistä maasta olet muuttanut Suomeen?
- Kuinka kauan olet asunut Suomessa?
- Miten kauan olet ollut mukana kielikummitoiminnassa
- Mitä kielikummitoiminta on sinun kohdallasi pitänyt sisällään? Ovatko sisällöt muuttuneet?

ENNEN KIELIKUMMITOIMINTAA

- Rakenteellinen integraatio
  - Millainen on koulutustaustastasi? Mitä olet opiskellut ennen kielikummitoimintaan osallistumista?
  - Kerro työkokemuksestasi kotimaassasi ja Suomessa ennen kielikummitoimintaan osallistumista
  - Vastaako mielestäsi sen aikainen työpaikkasi/koulutuksesi kokemustasi ja osaamistasi?
- Terveys
  - Millainen oli fyysinen ja henkinen terveytesi ennen kielikummitoimintaan osallistumista?
- Sosiaalinen integraatio
  - Ennen kielikummitoimintaan osallistumista oliko sinulla Suomessa tukiverkosta? Keitä tukiverkostoosi kuuluu? (ystävät, perhe...)
  - Koostuiko tuttavapiirisi sekä maahanmuuttajista ja suomalaisista?
- Kulttuurillinen integraatio
  - Kuinka hyvin osasit suomenkieltä ennen kielikummitoimintaan osallistumista?
  - Tunsitko olevasi tervetullut Suomeen?
  - Millainen oli sinun arkesi ennen kielikummitoimintaan osallistumista?
  - Kerro ajatuksistasi Suomalaisen kulttuurin ja oman kulttuurisi kohtaamisesta? (Oliko oma kulttuuri ja omat toimintatavat helppoa sovittaa yhteen suomalaisen kulttuurin kanssa?)

JÄLKEEN/NYT

- Rakenteellinen integraatio
  - Onko työllisyydessäsi tai koulutuksessasi tapahtunut kielikummitoiminnan aloittamisen myötä muutoksia?
  - Jos on niin vastaako mielestäsi nykyinen työpaikkasi/koulutuksesi kokemustasi ja osaamistasi?

- Terveys
  - Onko kielikummitoiminnalla ollut vaikutusta henkiseen tai fyysiseen terveyteesi? Jos on niin millaisia?

- Sosiaalinen integraatio
  - Oletko saanut kielikummitoiminnan myötä lisää ystäviä? Onko kielikummitoiminta auttanut sinua saamaan lisää ystäviä?

- Kulttuurillinen integraatio
  - Tunnetko olevasi tervetullut Suomeen?
  - Osaatko nyt puhua enemmän Suomea? Miten se näkyy elämässäsi?
  - Millaista sinun arkesi on nyt?
  - Onko kulttuurien yhteensovittamisessa tapahtunut muutoksia kielikummitoiminnan aloittamisen jälkeen?

- Lisäksi
  - Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa kotoutuminen?
  - Miten mielestäsi kielikummitoimintaan osallistuminen on auttanut sinua kotoutumaan eli sopeutumaan Suomeen?
  - Millaista palautetta antaisit kielikummitoiminnasta?